

MARTIN OLIVA

Napsal A. V. Šmilovský.

"Vidíš, matko," pravil k ženě, "teď to máš, proč se toho nezbedníka ujímáš! Kdo ví, jak se ti odmění!"

Martin si vzpomněl tak živě na ten výstup, že zrovna cítil, jak jej matka ke svým prsoum tiskne. Vzdychl si a přelil rukou čelo, vzpomínal se, proč přišel na půdu. Sel hledat zakolník.

Hledal, ale nenašel. Ale za to přišel k něčemu, co jej znovu zarazilo. Byla to kolébka, v které ho matka uspávala, v které si hrával, dokud neměl běhat. Kolébka byla staromodní, z dubového dřeva, těžká, že nemohla se přelotit. Martin se zrovna zamýšlel, ale tenkrát jeho zamyšlení souviselo s trůnem jeho přítomnosti. Vzpomněl si, jak jednou v sobotu odpoledne při uklizení nariadila matka Bětu, aby oběšla kolébku z komory na půdu, kde nebude překážka.

Otec pravil: "K čemu se s ní tahat na půdu; nech ji dole a daruj ji Barbore, bude do svátku hezko klobučka a na novou kolébku nemá. Ty jí bez toho už potřebovat nebudeš."

Matka pravila: "K čemu jí dávat za stavení? Naše děti tu neležely a Martina jsem na ní děleovala. Vůak nebudeš Martina páterem; jednou se ožen a Bůh mu dá také děti. Pak si může kolébku s půdy snést, a v kolébce ve které sám se kolébal, může své děti kolébat!"

Martin tu řeč z řeznické poslouchal. Jedním nehem šla mu k rozumu a druhým ven, byl ještě chlápeček. Ale teď, když si vzpomněl, nebyl už chlápeček, byl muž, byl manžel, byl čtyři léta ženatý a posud neměl potřebu dojíti si na půdu pro kolébku, kterou mu tandovala matka pro jeho děti sehnala. Posud toho neměl potřebu a nebude mít potřebu nikdy, nikdy, a kdyby sto let byl ženat! Martinova duše se vzbuo.

Krev se mu hnala do hlavy a prsa jako by mu někdo železem stáhl. Jedva ducha chytaje zadržel se o kolébku. Kdyby si byl vzal jinou ženu, chudou, třeba někde ze silnice, kdyby si byl vzal třeba nějakou ženu nebo šlešku, jež může ani hodinu nenechá na pokoji, ba kdyby si byl vzal třeba nějakou lehkou osobu, a kdyby ona mu děti byla porodila, lépe by mu bylo a bylo než při Rozárce. A kdyby sám neměl hlavu kam položit, kdyby večer nevěděl, co ráno bude snídat, a kdyby měl dítě, kdyby je tak k svěmu srdci mohl vinouti, jako vinula jej matka za dob jeho dětství: zdaž nebylo by jeho postavení stokrát krásnější, zdaž nebyl by život jeho stokrát veselější, nežli je nyní bez dětí při Rozárce. Manželstvo bez dětí, den bez sluníčka, duše bez radosti! Proklet buď takový život, takový suchopár, na němž neroste!

Takové myšlenky hnaly se za sebou jako mraky před bouří duší mladého Olivy. Jeho duše byla rozvířena a naplněna žavou a jedovatou látkou, praející k vylučení, jako obloha před bouří, v níž se hromadí elektřina, aby bleskem vystřelila do země. Zdravá rozvaha nadobro Martina opustila. Každá žila v něm hrála, každý nerv se tetelil. Šběhl dolů s půdy, štěstí, že mu nikdo, zvláště že mu Rozárka nepřišla do cesty. Běžel ven z vesnice, aby se občerstvil na čerstvém vzduchu. Vzdych neobčerstvoval, nechládl, bylo horko, ba parno, slunce stálo a plálo ještě dost vysoko na obloze. Martinovi se udelalo sucho v ústech i v hrdle, maní šet do hospody. Nebyl tam nikdo. Sedl si za stůl a dal si nápití. Pěl. Jsa tomu rád, že nikdo ho řeči nevytrhne, zahrnul se opět do svých trůdn. Venku se zatím zvolna setmívalo. Martin si toho nevěšil, nevěšil si vůbec ničeho, a tedy i toho, že vkročil do šenkvy mladý rolník, pedle hole v ruce přespánul. Sel přímo k Martinovi a udeřil mu srdce na rameno se slovy:

"Pozdrav tě ruka Páně, Martine!"

Martin vyskočil a vyvalil naň podivněmu oči. Vzpomínal se na podal přichozím ruku a sklenici s pivem k zavání.

"Vítám tě, Matesi, do Štěpánova, co nového v Zlatavě?" tážal se bývalého svého kamaráda.

"To nejnovější je, Martine, že se máne dnes v právě poledne narodil kluk jako turek," pravil vesel mladý rolník ruka Martinovi potřásaje. "Přicházím za tepla do Štěpánova, abych tě požádal, abys mně stál kmotrem. Matka si to také přeje, a ty's to bez toho jednou sdělil."

Martin se očiřel, jako by byl vedle něho udeřil hrom. Mates nebyl ještě ani rok ženat a měl už kluka jako turek! Mates byl jen chalupníkem, a přece mu šloštin oči svítily, když vypravoval, že má kluku, prvorozence, a on... Martin pozbyl vše rozvahy, nebyl v okamžiku s to, aby kamarádovi odpověděl.

Mates usel naproti němu, a pozorovav zarmáčené čelo Martinovo, pravil:

"Co je ti, Martine? Vždyť vypadáš jako by..."

Martin se vzpomínal a skočil mu do řeči:

"Nie, nie, Matesi! Tak ty máš už kluku, a komu je podobet?"

"Mně," odpověděl hrle mladý otrok. "Baba rekla, že je, jako by mně ho z oka vyňompl. Jen už ho ovidíš!"

"Teď, se, teď," odovídal Martin a uselím v sobě důvěrou, než mu rucem k hlavy stoupl.

Mates, mračen vlastní radostí, nepozoroval na štěstí, co se v Martinovi děje, a dal se plným ústým do vypravování, jak se jeho prvorozenec dostal na svět. Nepršel ještě ani ke konci, když se k němu zjevily štěpánovské oběma do šenkvy vstoupilo. Nesedli se a rozhovorili a byli dle své úhly veseli. Mates oděhl k děvě hodine domů; Martin zůstal a zapjel více než jindy své záduš a bolest. Mluvil jen málo a neudale, a i když sousede jeho bezdětností si ho nabírali, nedopouval se jako jindy. Ale jen na oko; nvnitř v něm vasko vělo a rozbourení jeho blížilo se k svému nejvyššímu napjetí. Zpráva Matesova mu patrně dodala: to mu ještě dnes chybělo, aby se rozlátil. Okolo půlnoce šel domů. Šotva byl sám, zastavil se a zvolal:

"Proklet buď takový život, takový suchopár, na němž nic neroste! Mates je šťastný, ovšem, ale já, já..."

Nedopověděl, ale chytil se oběma rukama za hlavu; hrozila se mu rozkočiti. Přišel k domácímu vrátům. Bouchal a trvalo mu to dlouho, než mu šel někdo otevřít. Byla to Rozárka a pojala ho vřidně za ruku. Martin jí od sebe odstrčil a šel do stavení. V komoře hořela lampa. Martin ani klobouk neodložil sedl si na postel. Rozárka chvějící se úzkostí a strachem, jako nikdy posud, co byla vdána, ulehla. Z řeznicku bylo lyšketi evakati hodiny; Martin žžce oddechoval. Chvilí bylo trapné ticho.

"Je ti něco, Martine?" tážala se Rozárka jako úkropek.

"Je mi!" odsekl Martin z hrubě a mřel kloboukem a zem.

"A jak by nebylo," mluvil pro sebe trpce a studeně. "Mates není ještě ani rok ženat a má už chlapece. Povidám ti, kluka jako turek, a já mu půjdu za kmotra," dodal sám sobě se žilivě pozasmáv.

Rozárka ani nedutla.

"Ovkem," rozhovoril se Martin, "má jinou ženu, nežli jsi ty. Děve bude mít něco ten kamený kůl u našeho plotu, nežli ty, ty věčná panno! Každý já ne! jako potěšení na světě, jen já ne! Kdybych si byl uvázal na krk nějakou pohlelci, stokrát lépe bych byl učinil, nežli že jsem si tebe vzal!"

"Rozárka vzlykala.

"Co pláčeš?" rozhorlil se Martin a vyskočil. "Myslíš, že mně tvůj hloupý pláč nahradí dítě? To's na omylu! Nie mně dítě nahradí lada jiná žena, až ty budeš bradou vahuru! Ale kdy se toho dočkám, kdy! Věčné vřkávne, šábel si tebe zvolil k tomu, abys mně pila krev!"

Rozárku to trhle, v srdci jej něco šknulo tak hrozně, tak bolestně, že bezděky zaupčla. Povzdýchla se s namáháním v loži, usedla si a obrátila oči své zastřeně milhou a lesknoucí se jako kusy skla k Martinovi.

"Co vystáváš?" burácel Martin;

Chceš snad odmítovat! Zkus to!"

Martin rozpláhl pravici, Rozárka padla do mlhob.

Martin nechtěl se k loži, jeho oko padlo na bílé hrdlo Rozárčino. Prsty jeho na pravici začaly se svírat, neviditelná moe táhla je k hrdlu Rozárčino. Jedno pořádné stisknutí hrdla, a bude konec. Martin natáhl ruku, aby... Rozárka pomečila a podívavla se na Martina. Fobná, myslila, že Martin jí chce obejmouti, že se chce mřítí a upravit žalost, kterou jí svými horkými slovy způsobil. Chytila oběma rukama jeho pravici, jež jí právě chtěla zardoušit, přitáhla ji k ústům a zlíbala ji.

Vždyť já vím, Martine," pravila vesle, "že's to takhle ne maysil, že mně máš přece rád; buďme ještě nějaký čas trpěliví. Půběh nás nepouští a dá nám dítě! Mořím se za to ve dne v noci!"

Martin chytila litost. Srdce dlv mu nepuklo, oči se zabobily, slyžal a kolena pod ním kdesahly. Svezl se v postele na zem a dal se do usledavého pláče. Teperce k rámu se upokojil. Kobout už dávno kokchal, když usnul. Rozárka oznamovala ani oka. Po celou noc šlešha ho leskavěmo nadejemi. Ty ho posíže okonejšily.

VIII.

Jedná hodina, než to dno, jediná chvilka, jeden buvor a jedna výstup postelí zastavila k tomu aby zorenla se mně povídala, aby stvrdla, byla-li někdy, aby se v státní a upecula, postize se kolíala a byla líná. V každé lidě děl povaze jest vše mně mly padne slova a mly z duše ustoují, rozodil se v ní, stane se v světl. Chytil pul seastřelil všecky síly v jednom sněhu, k jeho mně, a oči se mnohdy sám sobě ze už drve tak nenáčil.

I v dnu Rozárčino se vyjmanil ve vylučení práve mně. Tuda už dávnou, ba viděla, jen že v neprůřech rýsech, co Martina huře a hof, co pje mu krev ze srdce a přivádí nestáti do jejich do ménosti, ale pravdu, hodon, a hon pravdu, neznala, neboť ne byh dosti silna, aby jí cítěla zná ji. Právě v te nejdůležitější věc byl k ní Martin zadrželivý, nesdlil; pro její znak vseta před duš Martinovou opou, ovšem po přihledná, ale přece jen to nej nejvyšší lona jeho duše zakryva jici. Dnesní noc opou ta spa dla. Martin se okázal takový, jak byl byl. Rozárka poznala hodon nahou pravdu. Dnešní noci se pře sevěděla, že zůstane-li neplodnou bude Martin, bude ona, bude všecko ztraceno. Jaká pomoc! Rozárka naplala všechny své síly a přemýšlela, ale marno, žáněná žlondného prostředku nenáleza ta. Konečně po dlouhém a trapném přemítání vzpomněla si na starou Káču v pohodně. Jako každá žena ve vsi, nebyla Rozárka prázdna pověry, a pak, vzlyk jí Káče zahrnala úbytě, když lona učený doktor nevěděl si rady a pomoci. Proč by nezřikala i je jí neplodnost! Doktor ovšem předl jí také na mysli, ale jen tak mímochodně. Přirozená duš její stydlivosti nebyla by nikterak připustila, aby svěčila se se svým tajemstvím cizím muži, a byl to byl lékař, a třeba již šedivý lékař, jako náš doktor. Pro celý svět nebyla by Rozárka k němu rekla: "Pane, pomoz mi k plodnosti, jsem nešťastná a můj muž také!" Nežývalo nie jiného, Rozárka musela se poradit s Káčí.

Bylo krásné nedělní odpoledne. Plané ruce voněly po stráněch a mezech, nad bujným osením zplvali skřivánkové a v houštinách a sadech první po slavnosti páveč: černohlávkové, sedmihlávkové a pěníce. Byl začátek rnošového měsíce, všecko vlny plno lahody a lbezčnosti! Martin nebyl doma. Rozárka složila do koštku hrubou látku, kus tvaruhu, něco uspek a vajce, vyřala se na cestu do pohodnie. Když vyšla do poli, roz slřilo se její stádné srdce samou radostí a naplulo se samou na děti. Vždyť bylo jako tak lahodné! A dobře, že šlověk musel zpa moutiti na každou bolest, a třeba celou zimu jej byla mořila! Rozárka okřála na těle i na duši, a dív si nezaspávala, krátceji poměku odlehlu pásmu nahoru k lesu. Pěšna ta táhla se většim údem roklí mezi poli, a Rozárka jí proto volala, aby se s nikým nepotkala. Když vyšla se stavou, potkala malá dčve, vzala to za potkala malá dčve, vzala to za dobré znameu a šla a větší nade

ji k staré Káčí. Po obou stráněch rokle kvetlo plno plavých růží a květy jejich pěkně se odrážely od žemnozeleného listí lískových ořešín sem tam roztroušených; při zemi jako by byl nasypal květa jahod.

"Až jahody, se začervene a uzrajete, zdlali pak..." přemýšlela Rozárka.

My nenkonajeme její myšlenku, sladiš nad nejzralejší jahodku, však cítěv štenárky sa my se jí dovědli.

Když přicházela k lesu, vykročil z úhlu Abrámek s raneem. Rozárka se zarazila, Abrámek jí vřidně pozdravil a upřel kradmo zrak na košik, jež měla na ruce.

"Co v něm neseš?" pátral žid pro sebe, "a kam to neseš?" pátral dále. Dal se s Rozárkou do řeči a vyzvalil na ni opatrně, kam jde. Rozárka dala vyhybatou odpověď a zaroučila se; neměla dáti. Zdl sel dle k Štěpánovu dnu. Když oz Rozárku pro les pelyho vřidli, zastavil se a zablélel k lesu.

"Kam vede tato pěšina?" přemýšlel, "k pohodně? Co by tam Olivová dělala? Stará Káče! Hm, to by se shodovalo. Košik, v něm másto, mouka. Ano, Olivová je se poradit s Káčí, aby jí pomohla k dítěti!"

Chytrý židák se potupně uždil, usnul se sobě a poverám, a zaváclí hlavě po h, haca, že z dle máš řeči.

"Kdo ví, k čemu to dojde?" okomparal své přemýšlení a stoupl pal pamau dle. Kus před vstá jidra mu mezi a zůstané Čertovžka. Abrámek zadel k nouu, dli se na reer. Zdl vypravoval, se nepočal na rozstání zom du a, a v tomto to podlžaj lesu Olivová. Nešla pry se ruce košik mrahem a bráta; on ježto jde dle své sty do pohodnie na ruce k staré Káčí, aby přemýšlel čemu pomohla v nějakou potau.

Václavo to vypravoval žid na cho loubie se odklopovav zramem. Když počl pozvati oči, aby žid, zdl sel na Čertovžku pohlada, setkaly se oči obou zrovna ak, jako tenkrát na silnici, když boel svezl Abráměm.

"K čemu máš to povílate?" dal se Čertovžák po minulec, iuž se k hostejnosti.

"Měj Bože," odpověděl židák, "řeč se mlyví, aby se mlyvila, a posluhání nestoji ani za vinou."

Čertovžák popořel několik kroků po mezi; pak se zastavil a obrátiv se k židovi pravil důrazně:

"Poslyšte, Abrámku, my se mlyšne obzoumím. Takhle by to nešlo. Kdyby k vám přišel mladý Oliva pro peníze, povězte mu, aby nechtel toho litovat, jako se jsem Čertovžák! A panevadž žio, že nemáte právě stovky přičec, mu, víte, kam se obrátit. Jen přijďte, profit máte jistý, já o něj nestojím, já stojím o něco jiného. Ale když vám dám vydělat, židám také sám něco na vás, co víte, zadarmo ani ani smrt!"

"A co žadáte na mně?" tážal se žid a očima zvědavostí a radostí vypleněma.

"Poetivost žadám od vás v tomto obchodu," dokládá Čertovžák, "to jest, že k mně, ne k Olivovi budete poetivý. Vím sice, že vy žde ani nevíte, co je poetivost, ale když dobře pochodíte, když třeba z toho zbohatnete, proč byste v jedné záležitosti nebyli poetivý? Buďte jst, Abrámku, že nemám slepicí jst a že nejsem jako ti ostatní hlupáci, že mně neujde, kdybyste mně za zájly něco slatli kouř! Bude to pak vaše škoda. Chcete být poetič k mně?"

"Jak je Bůh nade mouu, budu k vám poetivý," začikal se žid.

"Který Bůh, židovský nebo křesťanský?" tážal se Čertovžák přičně.

"Můj Bůh, židovský," řekl významně Abrámek. "Ac uschue mi tuhle ta pravice a mor padus na mo děti, jestli vás ovdím!"

"Dobrá," pravil po té spoko jen Čertovžák; "k opatrnosti vás nenusím naponamati; máte z toho lučnie. Než vystoupila s tlukoucím srdcem z lesa, věděla, že nepřišla nadarmo; neboť na zábrnoň viděla starou Káčí, ona sedla na úzké stálie, a brojlemi na nose řikala si z podlhoi knihy. Rozárka přicházela s pevnou důvěrou, že jí Káče pomůže, a proto v sí zahrnala srdce tak mocně, že na pokračí lesa se musela zastaviti. Pos zastálek, Káče si vlnula, že někdo k ní přichází.

"Májí krámu, židovský," řekl významně Abrámek. "Ac uschue mi tuhle ta pravice a mor padus na mo děti, jestli vás ovdím!"

"Dobrá," pravil po té spoko jen Čertovžák; "k opatrnosti vás nenusím naponamati; máte z toho lučnie. Než vystoupila s tlukoucím srdcem z lesa, věděla, že nepřišla nadarmo; neboť na zábrnoň viděla starou Káčí, ona sedla na úzké stálie, a brojlemi na nose řikala si z podlhoi knihy. Rozárka přicházela s pevnou důvěrou, že jí Káče pomůže, a proto v sí zahrnala srdce tak mocně, že na pokračí lesa se musela zastaviti. Pos zastálek, Káče si vlnula, že někdo k ní přichází.

"Májí krámu, židovský," řekl významně Abrámek. "Ac uschue mi tuhle ta pravice a mor padus na mo děti, jestli vás ovdím!"

Bliss & Wellman
kommissionáři dobyttem
Exchange Building, Stock Yards Station, SOUTH SIDE OMAHA, NEB.
Jsem již v tomto obchodu 29 roků. Mám vlastní zkušenost a znalost ve spojení se silami, která pro nás pracují, — mají též dlouholetou zkušenost. A proto můžete s důvěrou se na nás spoléhat, nám věřiti. Uplatili jsme 6 miliónů dollarů obchodního v této době, což do svědčují, že zasloužíte maji v nás důvěru a že jsme jim získali ty nejvyšší ceny za jakouš obyčkn, jež trk poskytoval.

DIBELKA, FLAKS & CO.
Architekti.
Vyhotovujeme plány na jakékoliv budovy po celé Americe. Na veřejné budovy, jakož i školy, nemocnice, úřední budovy (office buildings) a sklady atd, jsme odborníci.
Největší architektská firma česká v Americe.
120 North 5th Ave., CHICAGO, ILL.

Zavod pohřebnický a talsamováčský vlastní
Frank a Dorota Jandovi
oprávěni hromozem
pohřebníci a talsamováči
1235 Již. 13. ul. OMAHA, NEB.
Rokly a křta obřadů ležejí vešle klobouky ve městě.
TELEFON DOUGLAS 2064
AMBULANČNÍ DOPRAVA NEMOCNÝCH Z NÁDRAŽÍ DO NEMOCNICE NEB ZPĚT. POUZE ZAVOLEJTE TELEFONEM.

Beautifull Bust and Shoulders
The average woman's bust and shoulders are not in the best of health. The average woman's bust and shoulders are not in the best of health. The average woman's bust and shoulders are not in the best of health.
BIEN JOLIE
THE ANTI-CELLULITE BRASSIERE
Put the Bien Jolie in place of the ordinary brassiere. The Bien Jolie has been found to be the most effective and comfortable brassiere ever devised. It is made of the finest materials and is guaranteed to give you a beautiful bust and shoulders. It is also guaranteed to be comfortable and to last for years.
BENJAMIN K. JOE, INC.
412 W. 12th St., Omaha, Neb.

Lee-Gass-Andresen Hardware Co.
PRODÁVÁ VE VELKÉM
tlačené, vyráběné a lakované plochové stěny. — Činovaný plech, železný plech a korové zboží. — Ostatní nář, hřebíky, nožířské zboží, bicykly, státní zbra, náboje a sportovní zboží všeho druhu.
9th and Harney Streets. OMAHA, NEBRASKA.

FRANK YUN
vlastní čistě a bojně zásobový
řeznický a uzenářský obchod
V ČÍSLE 2206 JIŽ. 16., OMAHA.
Bohatý výběr čerstvého masa, nejlepší jakosti a za ceny nejlevnější. Všecké výrobky uzenářské též se té nejlepší jakosti. Objednávky možno učít telefonem; Douglas 3422.

Nejlepším místem k nakupování stavebního dříví, jest
česká dřevařská ohrada.
Chicago Lumber Co.,
na 14. a Marcy ul., Omaha, Neb. 4017
Čestí prodávání Váš vády ochotně a vzorně obslouží.

"Staré Spolehlivé"
Metz
Omažské oblibené pivo
WM. J. SWOBODA, malo-obchodník. Tel. Doug. 222

Rozšířil se, jeden do vsi, druhý do půli. Poslední byl Čertovžák, když šel zalet, zabohl nahoru k lesu, k pohodně.

"Hleho!" volala Rozárce v ústrotě, "jsem to k nám vačovi hoště. Pořívajte se, sotva vás, selka, poznáváte! Kolik pak tomu let, co jsem vám sáčuňala úbytě!"

"Už na páté, ne-li víc," odpa vřidil Rozárka.

"Tak tak," mluvila stařena, jako by přemýšlela, "inule tomu tak. Tenkrát se uvažalo, že ponocí rudýký Bůh a svatý Panuý Barbory jestě něco dukážu!" (Pakrněování.)

"Májí krámu, židovský," řekl významně Abrámek. "Ac uschue mi tuhle ta pravice a mor padus na mo děti, jestli vás ovdím!"

"Dobrá," pravil po té spoko jen Čertovžák; "k opatrnosti vás nenusím naponamati; máte z toho lučnie. Než vystoupila s tlukoucím srdcem z lesa, věděla, že nepřišla nadarmo; neboť na zábrnoň viděla starou Káčí, ona sedla na úzké stálie, a brojlemi na nose řikala si z podlhoi knihy. Rozárka přicházela s pevnou důvěrou, že jí Káče pomůže, a proto v sí zahrnala srdce tak mocně, že na pokračí lesa se musela zastaviti. Pos zastálek, Káče si vlnula, že někdo k ní přichází.